

Rekenkamer Aalten, Oost-Gelre en Winterswijk (AOGW)

Aan: de gemeenteraden van de gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk

Betreft: aanbidding jaarverslag 2025 en onderzoeksplan 2026 rekenkamer AOGW

Datum: 11 maart 2026

Geachte gemeenteraden,

De Rekenkamer van Aalten, Oost Gelre en Winterswijk biedt u hierbij het jaarverslag 2025 en onderzoeksplan 2026 aan.

De doelstelling van de Rekenkamer is met onderzoeken de rol van de gemeenteraden te versterken, het gemeentelijke handelen te verbeteren en uiteindelijk de publieke verantwoording te vergroten.

De Rekenkamer bedankt de gemeenteraden, de colleges van B&W en de ambtelijke organisaties voor de positieve wijze waarop zij het afgelopen jaar hebben meegewerkt aan de onderzoeken en andere activiteiten van de Rekenkamer.

Met vriendelijke groet,

Directeur Rekenkamer AOGW

T 06-

M

Rekenkamer Aalten, Oost Gelre en Winterswijk

Jaarverslag 2025 en Onderzoeksplan 2026

11 maart 2026

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2025 en het onderzoeksplan 2026 van de gemeenschappelijke Rekenkamer Aalten, Oost Gelre en Winterswijk (AOGW).

Eind 2023 hebben de drie gemeenteraden besloten, in het kader van de Wet versterking decentrale Rekenkamer, de Rekenkamer AOGW in te stellen en de directeur van de Rekenkamer opnieuw te benoemen voor een periode van zes jaar ingaande 1 januari 2024. De klankbordgroep, bestaande uit elke gemeente twee voorgedragen leden, is met de nieuw vastgestelde verordening en samenwerkingsovereenkomst in dezelfde hoedanigheid blijven bestaan.

De klankbordgroep bestaat uit de volgende leden:

- [REDACTED], voorzitter (gemeente Winterswijk)
- [REDACTED] (gemeente Winterswijk)
- [REDACTED] (gemeente Aalten)
- [REDACTED] (gemeente Aalten)
- [REDACTED] (gemeente Oost Gelre)
- [REDACTED] (gemeente Oost Gelre)

De Rekenkamer wordt secretariael ondersteund vanuit de griffie uit Winterswijk. Tot 1 september 2025 is de ondersteuning verzorgd door [REDACTED] en vanaf 1 oktober door [REDACTED]. De gemeente Aalten verzorgt de administratie van de rekenkamer.

De doelstelling van de Rekenkamer is met onderzoeken de rol van de gemeenteraden te versterken, het gemeentelijke handelen te verbeteren en uiteindelijk de publieke verantwoording te vergroten. De Rekenkamer bedankt de gemeenteraden, de colleges van B&W en de ambtelijke organisaties voor de positieve wijze waarop zij het afgelopen jaar hebben meegewerkt aan de onderzoeken en andere activiteiten van de Rekenkamer.

Met vriendelijk groet,

[REDACTED], directeur

Activiteiten en onderzoek in 2025

Overleggen klankbordgroep en oriëntatie onderzoeksonderwerpen

In 2025 is de klankbordgroep drie keer (9 april, 14 mei, 19 november) bijeen geweest. De opzet, aanpak en voortgang van de onderzoeken zijn tijdens deze bijeenkomsten aan de orde gekomen.

Onderzoek vroegsignalering en preventie in de jeugdhulp

Doel van het onderzoek is om het effect van vroegsignalering en preventie in de jeugdhulp zichtbaar te maken in Aalten, Oost Gelre en Winterswijk en te onderzoeken wat dat vraagt ten opzichte van de huidige situatie. Uit het onderzoek komt naar voren dat de volledige potentie van OT en PPJ echter nog niet wordt benut. Tevens blijft het van belang dat de betrokken gemeenten blijven investeren in het verbeteren van de samenwerking en het benutten van de potentie van de bestaande platformen, maar ook dat ze de inzichten uit dit onderzoek gebruiken om verder te werken aan het bereiken en inzichtelijk maken van de gewenste effecten in de preventie en vroegsignalering van jeugdhulp. Op basis van de resultaten, inzichten en conclusies uit het onderzoek zijn vijf aanbevelingen benoemd.

De aanbevelingen uit het rapport luiden:

1. Versterk het gebruik van data: investeer in gegevensverzameling om het monitoren en verbeteren van jeugdhulp te ondersteunen. Maak (idealiter bij subsidieverstrekking) afspraken over het delen van relevante data voor gezamenlijk leren en ontwikkelen.
2. Kennis en creativiteit voor effectmeting: vergroot de kennis over het inzichtelijk maken van effecten van preventie en vroegsignalering, met hulp van bijvoorbeeld landelijke kenniscentra.
3. Data- en kennis gedreven werken: gemeenten moeten gezamenlijk bepalen hoe data en kennis gedeeld en gebruikt worden voor het verbeteren van vroegsignalering en preventie van jeugdhulp, met betrokkenheid van ouders en jeugdigen.
4. Herzie overlegstructuren: breng de bestaande overlegstructuren in kaart, verbeter efficiëntie en zorg ook hier voor meer betrokkenheid van ouders en jeugdigen.
5. Versterk OT en PPJ: geef het Ondersteuningsteam (OT) meer regie en versterk de centrale rol van het Preventie Platform Jeugd (PPJ).

Het rekenkameronderzoek naar vroegsignalering en preventie in de jeugdhulp, afgerond in 2024, is op 19 maart 2025 in een gezamenlijke bijeenkomst gepresenteerd aan de drie gemeenteraden en vervolgens in de drie gemeenteraden behandeld en vastgesteld (in Aalten op 23 april 2025, in Oost Gelre 6 mei 2025 en in Winterswijk op 28 mei 2025). Alle aanbevelingen zijn door de drie raden overgenomen.

Onderzoek kostendekkendheid (bouw)leges omgevingsvergunning

De financiële commissie van de gemeente Aalten heeft begin 2024 aan de rekenkamer AOGW aangegeven geïnteresseerd te zijn in een onderzoek naar de kostendekkendheid van de (bouw)leges voor een (omgevings)vergunning. Samen met de twee andere gemeenten kan inzicht worden verkregen in de opbouw en kostendekkendheid van de tarieven en hoe de tarieven van de drie gemeenten zich onderling verhouden. Voorgesteld is het onderzoek te baseren op de berekening en kostendekkendheid van de leges onder het nieuwe regime van de Omgevingswet als een soort 0-meting om in de volgende kalenderjaren de nieuwe uitkomsten te monitoren.

Het doel van het rekenkameronderzoek is inzicht krijgen in hoe en in welke mate de gemeenten Aalten, Oost-Gelre en Winterswijk de kosten voor de producten en diensten doorberekend in de (bouw)leges voor een omgevingsvergunning, hoe de tarieven voor de leges tot stand komen en welke sturingsmogelijkheden de gemeenteraden hierbij hebben. Het onderzoek gaat in op de volgende aspecten:

1. Beleid en regelgeving bouwen: hierbij wordt ingegaan op de beleidskaders en relevante regelgeving, wordt er ook aan voldaan, voor welke onderdelen worden leges in rekening gebracht en in hoeverre zijn de drie gemeenten met elkaar vergelijkbaar?
2. Financieel inzicht: hierbij gaat het om de wijze van en richtlijnen voor de kostenberekening, omvang van de aanvragen, de wijze van begroten en rapportages.
3. Procesinzicht: hier wordt gekeken naar het proces rondom de behandeling van aanvragen en afgifte van vergunningen en de impact op de hoogte van de leges
4. Rol gemeenteraden: welke sturings- en controlemogelijkheden hebben de drie gemeenteraden op de hoogte van de legestarieven en op welke wijze en waarover worden de raden geïnformeerd?

Het onderzoek is in eigen beheer, aangevuld met een externe mede-onderzoeker, uitgevoerd. Het onderzoek is in nauwe samenwerking en afstemming met de ambtelijke organisatie van de gemeenten uitgevoerd. Het onderzoek is gestart in het vierde kwartaal van 2024, afgerond in het derde kwartaal van 2025 en vervolgens voor zowel ambtelijk als bestuurlijk hoor en wederhoor voorgelegd aan betrokken medewerkers en drie colleges. De

bestuurlijke reacties hebben niet geleid tot een nawoord of slotreactie van de rekenkamer. De presentatie en behandeling van het rapport in de drie gemeenteraden heeft plaatsgevonden in de maanden januari en februari 2026 (Aalten 26 januari 2026, Winterswijk 12 februari 2026 en in Oost Gelre 24 februari 2026).

Uit het onderzoek blijkt dat de drie gemeenten uiteenlopende methoden hanteren voor de kostprijsbepaling, kostentoerekening en tariefstelling van leges voor omgevingsvergunningen. De grote verschillen in tarieven tussen de gemeenten zijn deels beleidsmatig, deels procesmatig te verklaren en vloeien daarnaast voort uit de interne gemeentelijke doorberekeningssystematiek. De hoofdconclusie is dat de wijze waarop de drie gemeenten de leges en daarmee de kostendekkendheid bepalen niet als goed of fout getypeerd kan worden.

Belangrijk is te vermelden dat gemeenten nog aan het begin van het werken met de per 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet staan en zich nog bevinden nog in de leer- en ontwikkelfase. We zien dit onderzoek als een soort beginmeting om later een doorwerkingsonderzoek te kunnen uitvoeren.

Het onderzoek heeft geleid tot de volgende aanbevelingen:

1. Verbeter dataverzameling en registratie: Investeer in monitoring, evaluatie en bijstelling van kostentoerekening en tariefstelling. Gemeente Aalten wordt geadviseerd een transparant berekeningsmodel te hanteren, zoals Oost Gelre en Winterswijk dat ook gedaan hebben.
2. Verbeter de paragraaf lokale heffingen: Maak deze transparanter en verwijst naar relevante documenten zoals de financiële verordening.
3. Herijk het beleid inzake heffingen en de beleidskeuzes in de paragraaf lokale heffingen: Herijk om de vier jaar de beleidskeuzes en leg dit separaat aan de legesverordening en de begroting voor aan de raad. In principe wordt het beleid dan voor meerdere jaren vastgesteld.
4. Werk aan meer gedetailleerde ramingen: Splits kosten en opbrengsten per activiteit binnen Hoofdstuk 2 van de tarieventabel om meer financieel inzicht te krijgen in de daadwerkelijke kosten per activiteit.
5. Doorlichting processen: Laat primaire en ondersteunende processen na 1 tot 2 jaar evalueren om tot verbetering te komen in procesuitvoering en inzicht in uitvoering van de Omgevingswet, eventueel met extern hulp.

Financiën

Het budget bedroeg in 2025 gebaseerd op € 0,50 per inwoner circa € 43.000,00. Het onderzoek naar de kostendekkendheid van bouwleges is eind 2024 van start gegaan en eind 2025 afgerond. De kosten van het onderzoek zijn ten laste gekomen van de budgetten 2024-2026.

Financiële verantwoording in €

	2025	2024	2023
Budget:	43.000,00	43.000,00	43.000,00
Lasten:			
Onderzoekskosten	24.036,34	23.102,33	30.000,00
Vergoedingen en reiskosten directeur	11.255,55	10.328,86	10.432,60
Kosten lidmaatschap NVR	725,00	695,00	670,00
Overige kosten	0,00	0,00	0,00
Totaal lasten:	36.016,89	34.126,19	41.102,60

Onderzoeksplan 2026

Onderzoekkeuze

Om tot een onderzoeksonderwerp te komen, heeft de Rekenkamer al in 2023 een uitvraag bij de raadsfracties van de drie gemeenten gedaan. Een twintigtal zeer diverse suggesties voor onderzoek zijn aangeleverd. Samen met de klankbordgroep is op intensieve wijze de lijst van onderwerpsuggesties nagelopen om te beoordelen of de onderwerpen in aanmerking kunnen komen voor een onderzoek. Voor 2023 overlopend naar 2024 is gekozen voor een onderzoek naar de vroegsignalering en preventie in de jeugdhulp in de drie gemeenten. Eind 2024 is gestart met een onderzoek naar de kostendekkendheid van de (bouw)leges voor een (omgevings)vergunning. Voor onderzoeken na 2025 houdt de Rekenkamer een groslijst bij van mogelijke onderzoeksonderwerpen.

Voor het jaar 2026 is de Rekenkamer bezig om enkele onderwerpen nader te verkennen en te beoordelen of onderwerpen geschikt zijn voor een rekenkameronderzoek. Daartoe kan gebruik worden gemaakt van de groslijst, eventueel aangevuld met onderwerpen uit een zogenaamd rondje langs de fracties, griffiers.

De Rekenkamer en klankbordgroep zal bij de selectie van haar onderzoekkeuze enkele criteria kunnen hanteren zoals:

1. het financiële belang van een onderwerp;
2. het maatschappelijke belang van een onderwerp;
3. de mate waarin getwijfeld wordt aan de uitvoering van een onderwerp;
4. de mate van risico m.b.t. doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid;
5. de mate waarin het onderwerp geschikt is als rekenkameronderzoek.

Onderwerpen die in aanmerking komen voor een onderzoek zijn:

- Onderzoek naar de wijze hoe culturele accommodaties in de drie gemeenten worden beheerd/geëxploiteerd. Daartoe is een vooronderzoek nodig om de precieze vraagstelling, haalbaarheid, noodzaak en reikwijdte/afbakening van een mogelijk onderzoek te bepalen.
- Wonen in de gemeenten Aalten, Oost-Gelre en Winterswijk. Eerst zal gestart worden met een vooronderzoek/enquête onder raadsleden om de informatiebehoefte te peilen en welke beïnvloedingsmogelijkheden de raden hebben. Het vooronderzoek c.q. enquête vormt de basis voor een breder onderzoek naar de effecten van het woonbeleid van de drie gemeenten.
- In de groslijst aan onderwerpen komen ook aspecten van het sociaal domein naar voren. Een aandachtspunt betreft de inkoopcontracten in het sociaal domeinen en met name de contractvorming en inzichtelijkheid van de contracten.
- Doorwerking van de aanbevelingen c.q. aanbevolen dashboard uit een eerder gehouden rekenkameronderzoek uit 2021/22 naar de energietransitie in de drie gemeenten. Nagegaan moet worden of een dergelijk onderzoek nog relevant is aangezien twee van de drie gemeenten de aanbevelingen uit het onderzoek niet hebben overgenomen.

Door de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 zal er enige stagnatie voor een nieuw op te starten onderzoek optreden. Zo zal er na de verkiezingen een (deels) nieuwe klankbordgroep moeten worden samengesteld en een nieuw onderwerp voor een onderzoek met de klankbordgroep worden afgestemd.